

**END THE
DRUG WAR**

WWW.STUDENTIZASVOBODU.CZ

Svoboda je volný trh a malý stát.

VÁLKA PROTI DROGÁM

Válka proti drogám je název globální kampaně, kterou vedou státy a mezinárodní organizace za účelem potlačit užívání drog a odstranit nelegální obchod s drogami. Válka proti drogám má více než stoletou, a jak si řekneme níže, značně krvavou historii.

Jakkoliv důvody, které stály za jejím zahájením, nebyly vždy ty nejvíce chvályhodné, nechceme nijak zpochybňovat motivace jejich současných zastánců. Strach o bezpečí před drogovými gangy, strach o rodinu, o vlastní děti a o to, že upadnou do drogové závislosti, i třeba obavy z růstu bezdomovectví a chudoby ve společnosti v důsledku závislosti, to vše jsou zcela legitimní důvody být na pozoru. Proto se vám v této publikaci pokusíme ukázat, proč drogová válka není dobrým nástrojem k adresování těchto problémů. Jakkoliv paradoxní se to může zdát, ukončení drogové války, o kterém Studenti za svobodu dlouhodobě hovoří ve své mezinárodní kampani End the Drug War, je tou nejlepší drogovou politikou.

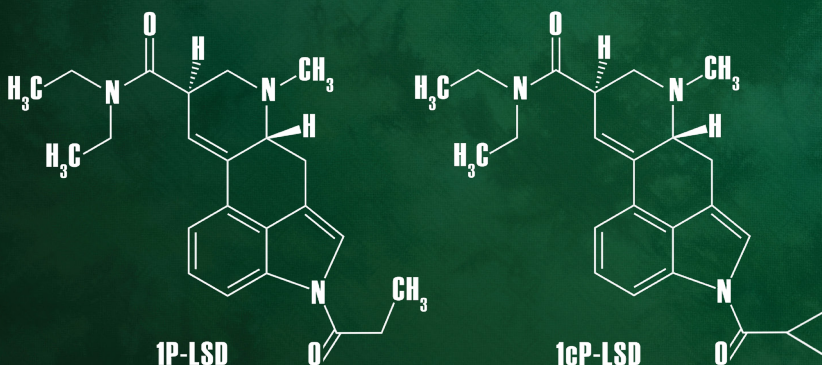
Naše kampaň však naštěstí není tou jedinou, která se snaží šířit osvětu v problematice drogové války. Dlouholeté působení více organizací i jednotlivců má za následek, že se problematika drog pomalu zbavuje stigma a prostor dostává debata založená na faktech a vědeckých studiích, namísto dogmatismu a desítky let starých dezinformací. V závěru publikace tak najdete informace o dalších organizacích a o tom, jak i vy můžete pomoci.

DROGY JSOU MÉNĚ NEBEZPEČNÉ, NEŽ SI MYSLÍTE

Ještě, než se podíváme na válku proti drogám, věnujme se nejprve drogám samotným. Silně negativní veřejný obraz drog a jejich uživatelů, často podporovaný i vzdělávacími programy ve školách, je totiž hlavním zdrojem podpory zákazů. Představa, kterou má velká část společnosti, která se často s drogami nebo jejich uživateli vědomě nesetkala, však většinou přeceňuje riziko vzniku závislosti i společenskou nebezpečnost drogových uživatelů.

Nejprve však těm, kdo se drog obávají, musíme dát za pravdu v jednom: drogy jsou všude. Ne však ty nelegální – obchod s těmi se dle odhadů u nás pohybuje do 0,2 % českého HDP, a už více než dvacet let má klesající tendenci.¹ Většina drog je legální, a málokdo se jich obává. Často jde o léčiva, nebo samozřejmě o alkohol, nikotin či například kofein.

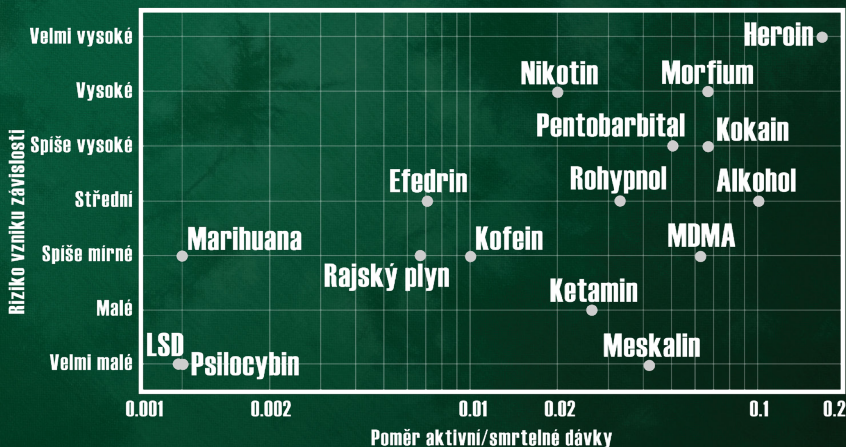
Molekuly nelegálního 1P-LSD a neregulovaného (2023) 1cP-LSD

RIZIKO ZÁVISLOSTI

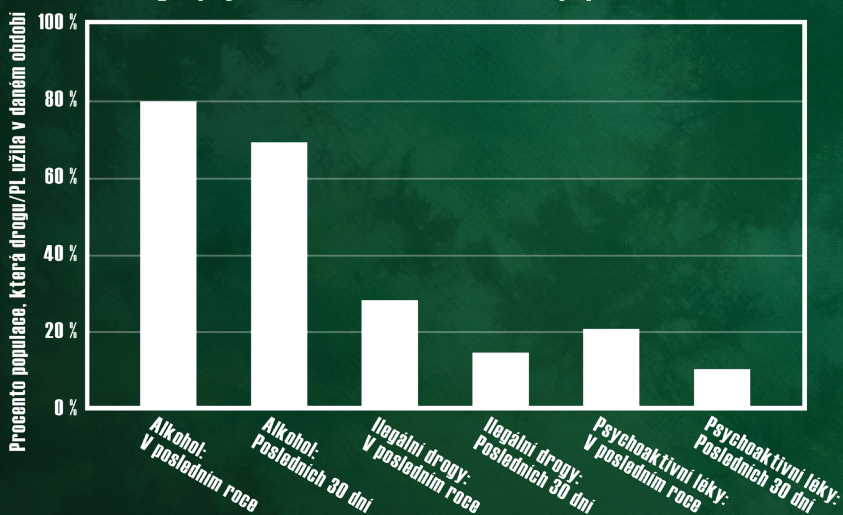
Naproti tomu nejvíce mýty je opředená nebezpečnost jednotlivých nelegálních drog. V grafu níže vidíme na vertikální ose riziko vzniku závislosti u jednotlivých drog. Než se pustíme do srovnávání, je nutné mít na paměti, že riziko vzniku závislosti pro konkrétní osobu záleží vždy na její individuální tělesné konstituci, stejně jako na mentálním stavu a životní situaci – závislost na drogách zdaleka není jen chemie. Přesto však můžeme pozorovat, že kupříkladu marihuana (typicky užívaná kvůli THC nebo CBD), kterou mnozí stále považují za vstupní drogu (termín vznikl v 80. letech; označuje drogu, jejíž užívání a závislost na ní údajně vede postupně k vyhledávání silnějšího prožitku, a tedy i tvrdších drog), nepředstavuje větší riziko vzniku závislosti než kofein. Na stejné úrovni je i extáze (MDMA), zatímco riziko vzniku závislosti na LSD nebo lysohlávkách (obsahujících účinnou látku psilocin a psilocybin) je téměř nulové.

Poměr aktivní/smrtelné dávky a potenciál vzniku závislosti na droze

LSD, psilocybin, MDMA i další drogy jsou pro uživatele méně nebezpečné než alkohol. A jakkoliv alkoholová závislost představuje problém (podle Zprávy o alkoholu v České republice 2021 splňuje diagnostická kritéria pro závislostní poruchu spojenou s konzumací alkoholu přibližně 11 % dospělé populace), který nechceme nijak trivializovat, a považujeme za důležité, že je na něj upozorňováno, málokdo se zdráhá objednat si k obědu pivo, protože by se obával, že od alkoholu vede přímá cesta k pervitinu či heroinu. Přesto takové obavy často vyjadřujeme v souvislosti s drogami podstatně méně rizikovými z hlediska závislosti než alkohol nebo nikotin. Obavy rovněž může přizívit i obecná neznalost skutečného množství uživatelů drog. Ti jsou kvůli represí nebo přítomné stigmatizaci často nuceni jejich užívání skrývat před veřejností a leckdy i před svými blízkými.

Užívání drog a psychoaktivních látek v české populaci 15+ let (2021)

ZNIČÍ VÁM DROGY ŽIVOT?

Lidem, kteří se drog obávají, je třeba dát za pravdu v dalším: není to jen o závislosti. Proto se postupně musíme vypořádat s třemi dalšími obavami. Těmi jsou riziko předávkování, míra škodlivosti pro uživatele a míra škodlivosti pro společnost či okolí uživatele.

PŘEDÁVKOVÁNÍ

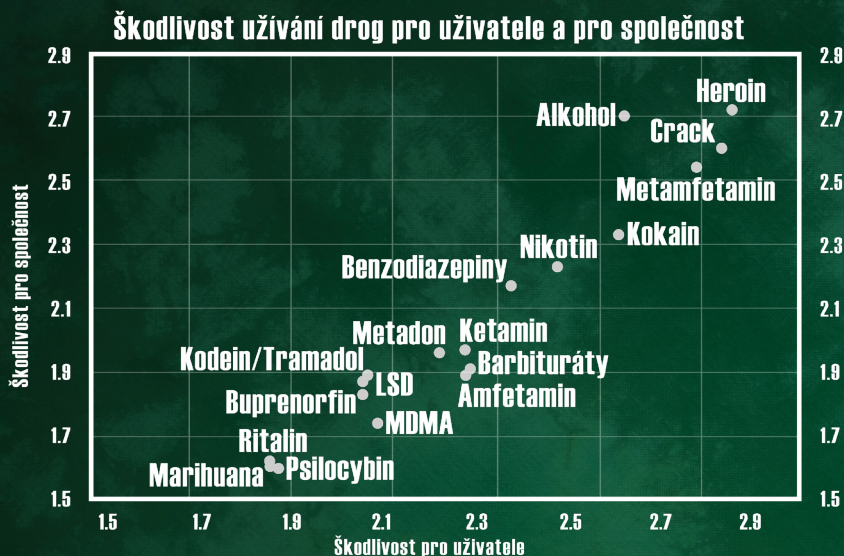
Co to všechno znamená? Podívejme se nejprve na to nejzřejmější – jaké je riziko, že se danou drogou uživatel předávkuje. Riziko předávkování samozřejmě není pozitivně navázané na závislost či pravidelnost užívání. Naopak uživatel, jehož organismus na drogu není zvyklý, a který navíc nemá zkušenost s užíváním drogy a jejím dávkováním, je ve větším riziku.

Jak velké toto riziko je u jednotlivých drog jsme viděli na horizontální ose v grafu na straně 3. Opět můžeme pozorovat, že riziko otravy alkoholem v poměru k jeho běžnému aktivnímu množství (ve studii 33 gramů etanolu, tedy asi 2 sklenice bílého vína) přesahuje riziko předávkování extází, a předávkovat se marihuanou, LSD nebo houbičkami je takřka nemožné, neboť by představovalo užiti stonásobků běžných dávek.

INDIVIDUÁLNÍ A SPOLEČENSKÉ RIZIKO UŽÍVÁNÍ

Předávkování je však pochopitelně až krajní případ. Jaký efekt tedy mají drogy na váš život a na vaše okolí? Každý z nás jistě někdy viděl populární nelichotivé vyobrazení uživatele marihuany. I v tomto ohledu vás můžeme na následující stránce uklidnit.

V grafu níže můžeme na horizontální ose sledovat míru, jakou daná droga poškozuje uživatele. Marihuana, lysohlávky, extáze nebo LSD ohrožují schopnost fungovat a vést život méně oproti nikotinu, či alkoholu. Podotýkáme však, že škodlivost nikotinu je úzce svázána s formou jeho užívání v podobě doutníků a klasických cigaret se spaliny, které ani jejich filtry nedokáží dostatečně eliminovat.

Na svislé ose ve stejném grafu můžeme pozorovat škodlivost uživatele pro okolí. I zde pozorujeme dominanci alkoholu nad látkami, jako je marihuana či extáze, ale tentokrát i nad crackem a kokainem. Jedinou z vybraných drog, která je v tomto ohledu nebezpečnější, zůstává heroin, u kterého lze spekulovat, že jedním z důvodů vysoké společenské nebezpečnosti je vysoká cena, způsobená jeho illegalitou, a tedy činnosti, ke kterým se závislí uchylují, aby získali prostředky k jeho opatření.²

DROGY MOHOU LÉČIT

Probrali jsme obavy, které v souvislosti s drogami panují. Jednoho se však bojí málokdo – že mu drogy pomohou. Kromě např. benzodiazepinů, které známe jako Lexaurin, Neurol i další, a na které lze běžně získat předpis od lékaře, i mnohé ze v současnosti zakázaných drog mohou mít velký léčivý potenciál. Je to například ketamin a psilocybin (lysohlávky) při depresivní nebo bipolární poruše, při posttraumatické stresové poruše je to MDMA, které má lepší výsledky než momentálně používaná antidepresiva. Zákazy byť i medicínského použití těchto a dalších látek zbrzdí výzkum a poškozují ty, kterým by tyto výsledky mohly usnadnit život v podobě efektivnější léčby.

Než téma nebezpečnosti drog opustíme, považujeme za nutné upozornit na to, že i přesto, že rizika nejsou tak velká, jak si často myslíme, neznamená to, že zde žádná rizika nejsou. Stejně, jako u alkoholu, i přístup k jiným látkám vyžaduje jistou míru opatrnosti, a je zcela legitimní osobní volbou se rozhodnout některé či všechny látky, o kterých jsme se bavili výše, nevyužívat.

Srovnávání nebezpečnosti drog zejména s populárním alkoholem by také mohlo vést ke špatnému přístupu, a sice k omezování či zákazům alkoholu a legálních drog, namísto dekriminizace a legalizace ostatních látek. Proto se ve zbytku textu podíváme na to, proč nehledě na míru závislosti zákazy nebývají nejlepší cestou, jak se proti rizikům návykových látek bránit, a proč navíc jde o tu nejhorší cestu pro ty, kdo již bojují se závislostí.

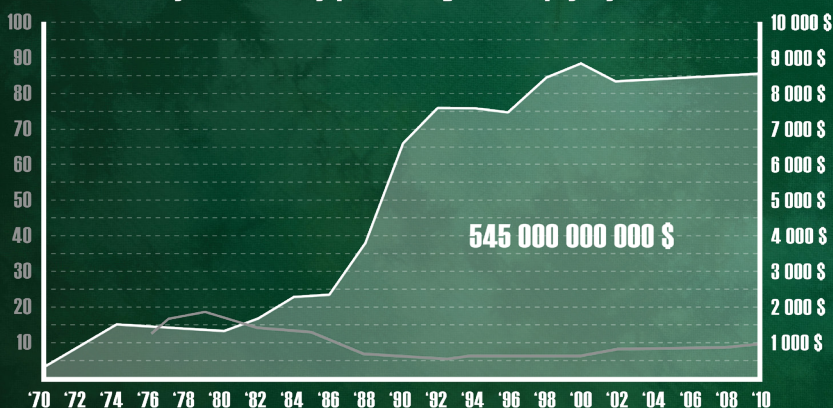
VÁLKA PROTI DROGÁM JE NEBEZPEČNĚJŠÍ (A DRAŽŠÍ), NEŽ SI MYSLÍTE

Většina drog je daleko méně škodlivá, než se lidé běžně domnívají, a některé jsou při vhodném užití prospěšné zdraví či osobnímu rozvoji. Nicméně nelze zastírat, že existují drogy jako heroin, které jsou pro uživatele skutečně značně nebezpečné. Navíc co již zmiňovaná kriminalita? Přestože riziko drog je menší, než se většina z nás domnívá, nestojí boj proti drogám i tak za to?

VÁLKA PROTI DROGÁM JE NEEFektivní

Podívejme se na to, jak efektivní drogová prohibice a potlačování černých trhů je jako nástroj boje s drogami. Začneme u těch nejvíce viditelných nákladů války proti drogám: veřejných výdajů.

Náklady a vliv války proti drogám ve Spojených státech

Množství uživatelů drog, kteří je užili v posledním měsíci (přepočteno na 100 obyvatel), USA 1976-2010
 Federální náklady na protidrogovou politiku (přepočteno na 100 obyvatel), USA 1970-2010
 Přepočet na dolar roku 2012

Náklady z veřejných výdajů od roku 1971, kdy prezident Nixon slavně vyhlásil válku drogám, a pojmenoval tak politiku, která byla v chodu již od dvacátých let, nejprve prudce vzrostly a nadále se drží ve velmi vysokých číslech.

V grafu můžeme vidět, že přes obrovské výdaje na boj proti drogám v USA (a to nejsou započítány nepřímé výdaje), se počet uživatelů dlouhodobě nemění. V roce 2019 stálo zadržení jedné osoby v důsledku trestných činů spojených s drogami daňové poplatníky v přepočtu skoro 2,5 milionu korun. A to se vyplatí, Horste!

V tomto bodě se musíme postavit dvěma zjevným námitkám: zaprvé, pokud přes astronomické výdaje na boj s drogami počet uživatelů neklesá, neznamená to, že v případě méně výdajů by jejich počet rostl? A zadruhé, není tedy problém spíše příliš drahé vymáhání práva, než jeho vymáhání jako takové? Nešlo by vést válku proti drogám levněji?

JDE TO I JINAK

Podívejme se nejprve na problematiku počtu závislých osob. Jedním z dobrých příkladů je Portugalsko, které se koncem tisíciletí nacházelo takřka v drogové krizi. Namísto tvrdší represe se však rozhodlo zkusit situaci řešit plošnou dekriminací a pomocí závislým. Nejenže došlo k poklesu vězňených osob, a díky pomocným programům, jako výměna injekčních stříkaček, došlo ke snížení počtu HIV pozitivních osob, ale především rapidně klesl počet lidí, kteří zemřeli na předávkování, což je údaj, který obecně slouží jako poměrně dobrá proxy proměnná pro počet závislých.

Srovnání: dekriminalizace v Portugalsku

Vývoj klíčových ukazatelů od dekriminalizace v roce 2001

Smrt z předávkování drogou

1999: 369

2016: 30

Nové diagnózy HIV v důsledku injekčních podání drog

2000: 907

2017: 18

Počet osob uvězněných za drogovou trestnou činnost

1999: 3863

2017: 1140

Je snadné označit příklad Portugalska za cherry-picking, nicméně pokud se podíváme na další země (Španělsko, Oregon a další státy USA...), které přikročily k dekriminalizaci či legalizaci, sledujeme obdobné trendy, byť ne tak závratné. Vysvětlení důvodů za pozitivními vlivy dekriminalizace se budeme především věnovat v následujícím oddíle. Jedno z nejjednodušších vysvětlení však je prostý ekonomický argument. Když prodáváte ilegální drogu, za jejíž prodej hrozí vysoké tresty, budete raději prodávat silnější drogu, u které za stejné množství zákazníci získají silnější zážitek (a vy více peněz), než drogu slabší – když už totiž investujete velké rizikové premium, spočívající v ilegální aktivitě, raději už podniknete něco, co za to stojí.

POUČENÍ ZE STÁTŮ

Podobný vývoj můžeme sledovat například z období alkoholové prohibice v USA. Když byl alkohol vytlačen na černý trh a objevili

se pašeráci s alkoholem, jejich primární zájem nebyl o pašování piva – je jistě mnohem snazší pašovat silnější moonshine (pálenku – název moonshine, tedy světlo měsíce, pochází právě z období prohibice, kdy pašeráci byli nuceni vyrábět destiláty v noci, aby snížili riziko polapení), které lidem stačí ke konzumaci méně, a zaplatí za ni víc, než pašovat mnoho lahví piva. Silnější alkohol, stejně, jako silnější drogy, ke kterým je trh kriminalizací dotlačen, pak pochopitelně nutně vedou k většímu počtu závislých a více předávkováním. Za zmínku stojí i problematika kvality drog v ilegalitě. Uživatelé nelegálního alkoholu či jiných látek jen stěží budou po výrobcích vymáhat kvalitu zakoupených produktů. Následkem toho může být zvýšené množství otrav metanolem, který někteří ilegální výrobci používají k pančování alkoholu, případně vyšší množství otrav jinými levnými nežádoucími aditivy.

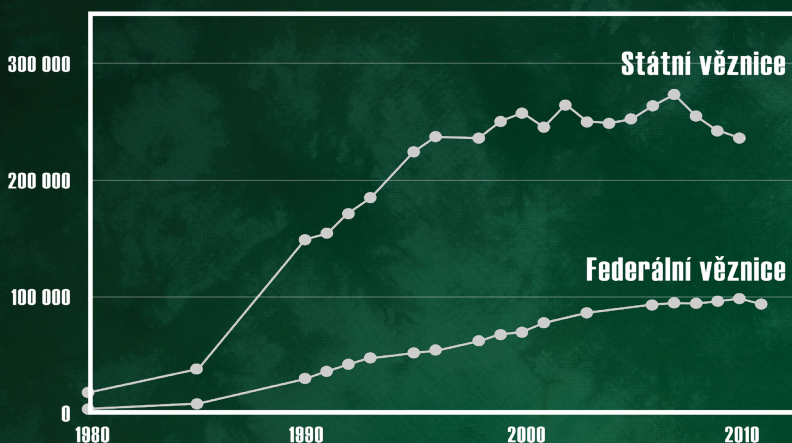
Co se týče otázky ceny drogové války, musíme si uvědomit dvě věci: první je, že drahá válka proti drogám není nutně ani z liberálního pohledu špatně. Jistě by šlo zavírat lidi do vězení levněji, pokud bychom nedodržovali ani zdání spravedlnosti a nenamáhali se shromažďovat důkazy. Válka proti drogám je špatná politika, ale dělat špatnou politiku efektivněji a o to víc nespravedlivě, není zlepšení ani pro její odpůrce, ani pro její zastánce, kteří rovněž nechtějí trestat neprávem obviněné osoby.

CO NENÍ VIDĚT

Další problém jsou skryté náklady drogové války. V Americe je v současnosti nejvíce vězněných osob na světě, jak v absolutních číslech, tak v poměru k populaci. Velká část těchto osob je

uvězněna právě kvůli zákonům, spojeným s drogovou válkou, jako jsou tzv. povinné minimální tresty (mandatory minimums). V roce 2019 tak bylo zatčeno 27 819 osob drogovou policií (mimo osoby zatčené jinými federálními a státními agenturami). Zatčení jedné osoby vyšlo zhruba na 2,5 milionu korun. Mezi lety 1986 a 2019 pak jen tato agentura zatkla přes 950 000 osob.

Počet vězňů v USA zatčených za drogovou trestnou činnost

Mezi další skryté výdaje patří také zvýšená kriminalita v důsledku války proti drogám, a náklady s ní spojené, stejně, jako náklady ušlých příležitostí. Jde například o benefity pro veřejné zdraví z léčebného užívání drog, nebo daňové příjmy, o které se stát připravuje, když nepovoluje legální prodej.

A jak je možné, že válka proti drogám, kterou její zastánci hájí nejčastěji právě jako boj proti kriminalitě, spojené s drogami, naopak způsobuje větší kriminalitu? Pojd'me se na to podívat blíže.

VÁLKA PROTI DROGÁM JE HORŠÍ NEŽ DROGY

Než se pustíme do komplikované problematiky drogových gangů, shodněme se nejprve na tom, co je zjevné: méně trestných činů znamená menší kriminalitu. Pokud užívání některých nebo všech drog přestane být trestným činem, lidé, kteří je užívají, nebudou stíháni, a tím pochopitelně klesne kriminalita, a i počet osob ve věznicích, o kterém jsme si výše říkali, že je velmi vysoký.

Zde je na místě zmínit, že obhajovat konec války proti drogám neznámá nutně přijmout obávané dealery, kteří budou drogy prodávat před základní školou. I mezi skalními odpůrci drogové války jsou rozdíly v tom, jak si dekriminlizaci a legalizaci představují. Mnozí z nich chtějí legalizovat pouze držitele a uživatele drog, a přísně regulovaný prodej například jen některých drog, zatímco jiní fandí totální legalizaci. Debata konkrétního provedení legalizace je komplexní, nicméně každý nepatrný krok směrem ke konci drogové války bude mít pozitivní dopady v podobě menší kriminality a lepší situace pro osoby, které skutečně zápasí se závislostí, díky důvodům, o kterých jsme již hovořili, a kterým se budeme věnovat dále.

STÁTEM VYDRŽOVANÉ GANGY

Jedním z těchto důvodů je již několikrát zmiňovaná problematika drogových gangů, které jsou možná vůbec největším strašákem celé drogové problematiky. Pokud se však obáváte, že

dekriminalizací drog bychom dali mafii volnou ruku, pak se nejspíš obáváte zbytečně: pro organizovaný zločin je totiž válka proti drogám jedním z hlavních zdrojů obživy.

Není náhodou, že nejslavnější dny sicilské mafie v USA následovaly během a po alkoholové prohibici. Jak moderní mexičtí a kolumbijské drogoví baroni, tak i legendární Al Capone rozšířili své impérium především právě díky ziskům z prodeje nelegálních substancí.

Jak je to možné? Jednoduše: válka proti drogám odstraňuje legální konkurenci. Pro zboží tedy musíte na černý trh. S tím se pojí již zmíněná rizika: nižší a nekontrolovaná kvalita substancí a jejich výrazně vyšší cena, protože musíte zaplatit riziko dopadení a uvěznění vašemu dealerovi i s jeho dodavatelským řetězcem.³

Absence arbitra a vymahatele dohod pak nutně vede k násilí. Pokud z vaší vinárny někdo ukradne láhev vína, zákazník vám nechce zaplatit nebo zásobovatel dovézt nové zboží, nebo dokonce pokud přijdete a za vaším pultem drže stojí někdo jiný, máte dostupné právní nástroje, jak situaci řešit. Prodejce ilegálních drog tyto nástroje nemá – těžko na vás zavolá policii, pokud zaplatíte falešnými bankovkami za kokain, nebo pokud zjistí, že mu jeho dodavatel doručil nekvalitní dávku.

A stejně jako pro piráty, nejsnazší způsob, jak bojovat proti tomu, aby se vás zákazník nebo dodavatel pokusil podvést, případně aby někdo obsadil váš flek a pomyslně si tak stoupl za váš pultík a přebíral vám zákazníky, je udržovat si dostatečně děsivý veřejný

obraz, aby se něčeho takového nikdo neodvážil. A budování takového obrazu a jeho udržení vyžaduje, abyste drasticky zasáhli vůči všem, kteří se vám pokusí křivdit. Udržování této dynamiky pak stojí ročně desítky tisíc životů.

Válka proti drogám tedy není válkou proti drogovým gangům. Když ukončíme válku proti drogám a umožníme tak legální konkurenci prodávat levnější (bez příplatku za riziko chycení a vězení pro výrobce a prodejce) a bezpečnější (díky standardní kontrole kvality v obchodech s legálními drogami, která na černém trhu většinou chybí) drogy, drogovou mafii tak vyhladovíme.

A KOMU TÍM PROSPĚJEME?

Vraťme se ale nyní k problému závislých. Jak by mohl konec drogové války prospět těm? Jednoduše: zaprvé, je třeba si uvědomit, že lidé, kteří trpí drogovou závislostí, nejsou nutně lidé, kteří nemohou fungovat ve společnosti. Lidé, kteří skutečně trpí závislostí například na heroinu či kokainu, dokáží často běžně fungovat i ve vysokých společenských postech, dokud mají k droze přístup.⁴ Taková byla kupříkladu situace v Americe před vypuknutím války proti drogám, kdy i po zákazu tvrdých drog jako heroin směl po nějakou dobu lékaři předepisovat heroin závislým osobám. Jakkoliv samozřejmě nejde o řešení problému závislosti, jde minimálně o zmenšení symptomů jako chudoba, kriminalita a předávkování a problémů s hygienou či jiných zdravotních problémů, kterými společnost trpí, když drogu nelze rozumně legálně sehnat, nebo pokud se díky černému trhu stane nedostupně drahou a zdravotně rizikovou.

Dalším problémem je chudoba, kterou represe způsobuje. Pro zaměstnavatele je zkrátka jednodušší vyžádat čistý trestní rejstřík a provést rychlou filtraci kandidátů, než s každým z nich vést pohovor. To zejména platí pro pozice s mnoha uchazeči a pozice s nízkou požadovanou kvalifikací. V mnoha případech to pak snadno může být i odsouzení k několikadennímu trestu za držení marihuany, které člověka vyše na těžko opustitelnou spirálu nezaměstnanosti, chudoby, a poté v důsledku ke kriminalitě či závislosti.

STRACH ODRAZUJE – JEN NE TAM, KDE BYCHOM CHTĚLI

Spolu s tím, jak silně negativní efekt má záznam z rejstříku na život a postavení člověka, nelze nezmínit i obecné stigma, panující kolem drog. A nejde jen o to, že k lidem trpícím závislostí ostatní přistupují rovnou jako ke zločincům, a ne jako k těm, kteří potřebují pomoc. Zásadní roli hraje to, jak v důsledku obav z perzekuce jednají závislí. Pokud víte, že můžete být uvrženi do vězení, ztratit společenské postavení, práci, nebo třeba opatrovnictví dětí, dramaticky se snižuje pravděpodobnost, že vyhledáte potřebnou pomoc.

Po dekriminlizaci užívání drog se zvyšuje počet lidí, kteří využívají pomoc různých dobrovolnických organizací a sociálních zařízení, která nabízejí například výměnu jehel, čímž se brání kupříkladu šíření HIV, nebo bezpečná místa pro vpichování drog, kam se může uživatel uchýlit a být pod lékařským dohledem pro případ předávkování nebo jiné krizové situace. Takové bezpečné přístavy v mnoha zemích existují už dnes, ovšem jejich uživatelé i

provozovatelé se vystavují nebezpečí zatčení nebo jsou odsuzováni společnostmi, což snižuje jejich další motivaci. Existuje bezpočet dalších způsobů, jak pomáhat závislým, od poradenství, ubytoven, snahy začlenění do společnosti, budování podpůrné komunity, nebo jen poskytování sanitarizovaných nástrojů k užívání. Nejde ale jen o pomoc závislým. Mnoho příležitostných uživatelů drog při dekriminalizaci získá například rozumný přístup k testování svých drog, čímž snáze vyloučí zdravotní rizika užívání, aniž by se vystavili možnosti vysokého trestu za pouhé držení ilegální substance. Dokud však bude užívání a držení těchto drog trestné, těchto služeb bude méně, a lidé, kteří je potřebují, si je méně často troufnou vyhledat.

Jak tedy lze vést rozumnou drogovou politiku? Předně je třeba ukončit politiku drogové války, která znesnadňuje závislým hledání pomoci a zhoršuje jejich situaci, případně vytváří nové závislé, a která způsobuje kriminalitu v podobě věznění uživatelů drog i v podobě drogových gangů a jejich zločinů, nemluvě o tom, kolik peněz stojí represe daňové poplatníky. Namísto boje s drogami by bylo možné vynaložit ušetřené zdroje na skutečně efektivní pomoc závislým. Ti musí vědět, že pro ně existuje cesta zpátky, a pokud budou mít vůli svou situaci konfrontovat, existují organizace a způsoby, kterých lze využít, a za které nehrozí uvěznění či jiná perzekuce.

Je třeba složit zbraně mandatorních minim a skrytých policistů, pózujících za dealery, a za být jen zlomek ušetřených peněz nabídnout skutečně efektivní pomocnou ruku.

NENÍ TO JEN O UŽIVATELÍCH

Co z toho všeho tedy plyne? Válka proti drogám není jen věcí uživatelů drog, lidí závislých na drogách hledajících péči, nebo zájmových skupin. Užívání a držení drog je zločinem bez obětí, a nikdo by neměl mít právo nařizovat ostatním, jaké substance si smějí vpravovat do svého těla, a tedy jaké drogy užívat. Válka proti drogám je však do značné míry i otázka toho, v jak humánní společnosti chceme žít.

Na začátku textu jsme zmiňovali některé důvody, které vedou zastánce války proti drogám k obhajobě prohibice většiny drog a tvrdého stíhání výrobců, držitelů, uživatelů, prodejců a leckdy i šířitelů osvěty. V jeho průběhu jsme vás nechtěli přesvědčit o tom, abyste začali užívat drogy, nýbrž o tom, že drogová válka neřeší a spíše zhoršuje problém závislosti a chudoby, vede nikoliv ke snížení, ale zvýšení kriminality a růstu černého trhu, díky čemuž jsou nejen uživatelé, ale i všichni ostatní v menším bezpečí. Často se také stává záminkou k rozšíření pravomocí policie a bezpečnostních složek, což vede k menší svobodě nás všech.

K tomu všemu nás drogová válka stojí zbytečné výdaje, které by bylo možné raději investovat do efektivnějších a humánnějších způsobů, jak zmírnit negativní dopady užívání drog a jak opravdu pomáhat lidem bojujícím se závislostí na drogách.

**Ukončeme válku proti drogám.
Tým Students for Liberty**

CO DÁL?

Válka proti drogám není jen o politice. Mnozí uživatelé ilegálních omamných a psychotropních látek končí na okraji společnosti i kvůli všeobecné stigmatizaci drog. Ta navíc brání racionálnějšímu přístupu k jejich problematice a brzdí výzkum využití těchto látek například pro medicínální účely. Není těžké se setkat s názorem, že by bez drog bylo společnosti daleko lépe. K tomu lze učinit přinejmenším dvě námítky. Předně nemá vzhledem k různorodému účinku, mechanismu působení a dopadům na jednotlivce i společnost smysl házet drogy do jednoho ilegálního pytle. Jak jsme viděli výše, různé látky se mohou svými účinky a následky dramaticky lišit. Dále nelze opomenout fakt, že u mnohých látek existují jen minimální rizika a negativní dopady, zatímco jejich specifické užití s sebou může nést značné pozitivní výsledky například v oblasti léčby farmakorezistentních depresí a úzkostí, nebo negativních stavů pacientů v paliativní péči. Často se lze taky setkat s nekonzistentním jednáním ze strany některých uživatelů alkoholu, kteří si neuvědomují, že právě konzumace alkoholu se se svými následky řadí k těm rizikovějším. Tací uživatelé pak na jedné straně přijímají alkoholová rizika a následky, zatímco nejsou ochotni tolerovat mnohdy lepší trade-off v podobě užívání jiných látek.

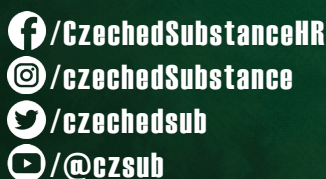
I vy máte možnost se podílet na ukončení války proti drogám. Poznat svého domnělého „nepřítele“ v podobě drog a skutečného nepřítele v podobě války proti drogám je prvním krokem ke zlepšení situace. A kudy vedou další kroky?

CZECHED SUBSTANCE

Nejsme v tom sami. Partnerská organizace Czeched Substance se naplno věnuje informování široké veřejnosti o všech aspektech užívání drog. Vědecká fakta místo předsudků a desetiletí starých dezinformací – to je obsah, který naleznete na jejich kanálech nejen na Facebooku. Jejich slovy:

„Publikujeme vědecky ověřená fakta v online prostředí i mimo něj. Usnadněním přístupu ke kvalitním informacím snižujeme rizika užívání psychoaktivních látek pro jejich uživatele i pro společnost. Užívání nesoudíme. Zda se člověk rozhodne nějaké substance užívat či nikoliv je jeho osobní volba, která často vychází ze složitých životních situací. Naším úkolem je pouze propagovat bezpečnější způsoby užívání mezi lidmi, kteří už si užívání zvolí.“

Pořádáme přednášky a konference a provozujeme osvětovou činnost, a to i na školách. Naším základním pilířem je říkat pravdu, i pokud je nepříjemná. Zastáváme se obětí bezpráví, jehož se na nich stát v důsledku experty odsuzované represivní politiky dopouští. Věříme, že psychoaktivní substance jsou nástroje. Při správném užití mohou přinést mnoho dobrého a vést k rozkvětu lidského blahobytu, při užití špatném vedou k utrpení.“

ČESKÁ PSYCHEDELICKÁ SPOLEČNOST

Česká psychedelická společnost (CZEPS) vznikla za účelem vytvoření prostoru k otevřené diskuzi o psychedelických látkách, jejich přínosech a rizicích. Zprostředkovává přístup k novým poznatkům a podporuje výzkum v této oblasti.

Jak bylo uvedeno dříve, psychedelika mohou při vhodném použití vést ke zlepšení psychického stavu uživatele. I kvůli ilegalitě se však uživatelé uchylují k užívání psychedelik v leckdy náročných podmínkách a je pro ně těžké zpracovat své psychedelické zážitky. CZEPS mimo jiné sdružuje síť odborníků na integraci náročných psychedelických zkušeností. Možná právě někdo z vašeho okolí ocení přístup odborných terapeutů, kteří nebudou psychedelické zkušenosti odsuzovat. CZEPS také provozuje online psychedelickou poradnu.

PSYCARE

Nejen v bezpečí domovů, ale i na festivalech a hudebních akcích se lze setkat s uživateli psychedelik. PsyCare je projekt CZEPSu, který má za cíl zajištění bezpečného prostředí pro ty, kteří zrovna prožívají náročnou psychedelickou zkušenost, a to na akcích, které si o to žádají.

www.czeps.org

www.psycare.cz

[/czeps.org](https://www.facebook.com/czeps.org)

[/ceskapsychedelickaspolecnost](https://www.instagram.com/ceskapsychedelickaspolecnost)

O KONOPÍ S KONOPEXEM

Nejčastěji užívanou ilegální drogou je v ČR konopí.⁵ O jeho možných využitích informuje návštěvníky už od roku 2016 konopný festival KONOPEX. Zde se lze seznámit s mnohými aspekty konopí, od pěstování až po finální využití. Oblast konopí je v ČR legislativně živá a přístup společnosti se i díky KONOPEXu stále více destigmatizuje a otvírá dalšímu výzkumu. A jak lze konopí využít?

Terapeutické využití květů/lístů při nádorových onemocněních, nemocech nervové soustavy, psychických potížích, pomoc při ekzémech či chronických bolestech.

Výroba olejů, rostlinného mléka a zmrzliny, mouky a proteinu ze semen, výroba sprechových gelů, krémů či lubrikačních gelů. Výroba svíček, vosků, lazur a paliv.

VLÁKNO: Výroba módy, bot, oblečení, plátna, plachet, lan, provazů, kompozitních materiálů, izolací a těsnění. PAZDEŘÍ: Výroba konopného betonu, papíru či topiv.

Extrakt z kořene zastavuje krvácení, snižuje horečku a záněty, mírní kožní potíže, pomáhá při zánětech kloubů a otocích. Zlepšuje léčbu a hojení popálenin kůže.

 www.konopex.cz

 /Konopex

 /konopex_expo

POZNÁMKY

¹ ROD, Aleš. Drogy a ekonomika: Jak ovlivní HDP dealer, který na ulici „ředí“ kokain?. Centrum ekonomických a tržních analýz [online]. 2015. Dostupné z: <http://eceta.cz/drogy-a-ekonomika-jak-ovlivni-hdp-dealer-ktery-na-ulici-redi-kokain>.

² Miron, Jeffrey A. “The Effect of Drug Prohibition on Drug Prices: Evidence from the Markets for Cocaine and Heroin.” *The Review of Economics and Statistics*, vol. 85, no. 3, 2003, pp. 522–30. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/3211694>. Accessed 22 Apr. 2023.

³ WELLS, Nicole. How the War on Drugs Increases Violence and Rewards Cartels. *Political Science Now* [online]. 2020. Dostupné z: <https://politicalsciencenow.com/how-the-war-on-drugs-increases-violence-and-rewards-cartels>.

⁴ GREEN, Emily. Johann Hari: „the biggest moral issue about the war on drugs“. *Street Roots* [online]. 2015. Dostupné z: <https://www.streetroots.org/news/2015/08/20/johann-hari-biggest-moral-issue-about-war-drugs>.

⁵ MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., ČERNÍKOVÁ, T., ROUS, Z., CIBULKA, J., FRANKOVÁ, E., NECHANSKÁ, B., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J. 2021. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2021 (Report on Illicit Drugs in the Czech Republic 2021) MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

Graf na str. 3: GABLE, R. S. Acute toxicity of drugs versus regulatory status. 2006. *FISH, J. M. Drugs and Society: U.S. Public Policy*, 2005. Strany 149-162.

Graf na str. 4: Zdroje dat: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislost: Zpráva o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice 2021, Zpráva o alkoholu v České republice 2021, Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2021.

Graf na str. 6: TAYLOR, M., MACKAY, K., MURPHY, J., et al. Quantifying the RR of harm to self and others from substance misuse: results from a survey of clinical experts across Scotland. *BMJ Open* 2012;2:e000774. DOI: 10.1136/bmjopen-2011-000774.

Graf na str. 8: Zdroje dat: U.S. Department of Health and Human Services a International Centre for Science in Drug Policy.

Graf na str. 10: MCCARTHY, Niall. Then & Now Portugal’s Drug Decriminalization. *Statista* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.statista.com/chart/20616/key-developments-since-portugal-decriminalized-drugs>.

Graf na str. 12: BECKER, Gary a Kevin MURPHY. Have We Lost the War on Drugs?. *The Wall Street Journal* [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/SB10001424127887324374004578217682305605070>.

STUDENTI ZA SVOBODU

My, Studenti za svobodu, jsme nezisková, apolitická, studentská organizace; česká odnož mezinárodních Students for Liberty. Jsme tu, abychom podporovali a propojovali studenty hlásící se k myšlenkám svobody. V Česku působíme už od roku 2013.

Hlavní principy, které hájíme, jsou osobní a ekonomická svoboda a respekt k soukromému vlastnictví. Jsme zastánci ukončení války proti drogám a jsme proti státním represím v mnoha oblastech. Pořádáme konference a přednášky, najdete nás na stánku na mnoha studentských akcích, publikujeme články a vydáváme i tištěné materiály. Naši dobrovolníci šíří osvětu i po vlastních osách, v čemž jim pomáháme školeními a podpůrnými materiály.

PODPOŘTE NÁS

Naši členové jsou dobrovolníci a díky desítkám hodin jejich času mohla vzniknout i tato brožura. Všechny naše výstupy, materiály, akce a konference jsou zdarma, nejsou však bez materiálních nákladů. Proto velmi uvítáme, pokud se nás rozhodnete podpořit, nebo nám přispět na některý z našich projektů. Podpořit nás můžete v korunách, Bitcoinu, přes Lightning Network, Litecoinem, nebo jinak dle domluvy. Neváhejte nám napsat.

 /studentsforlibertycz

 /czech.sfl

 /sflcz

 /@StudentsForLibertyCZ

End the Drug War
Vydali Students for Liberty CZ, z.s., 2023
www.StudentiZaSvobodu.cz
info@studentizasvobodu.cz
Autoři: Kolektiv Students for Liberty CZ
Editor: Radek Cieslar
Grafická úprava a sazba: Radek Cieslar

**Děkujeme za spolupráci organizacím Czeched Substance, Česká
psychedelická společnost (CZEPS), KONOPEX JMJ a členům
projektu Hard&Smart.**

„Výsledkem mnoha desetiletí bojů proti užívání psychoaktivních látek jsou především miliony zničených životů – lidí, uvězněných bez skutečné viny; obětí předávkování, k nimž nemuselo dojít, pokud by existovala skutečná kontrola kvality; zavražděných kartely... Největší hrůza ale leží v utracených penězích za tuto marnou snahu, ve stovkách miliard a bilionech dolarů, které by bylo zoufale potřeba vynaložit na jiné věci, jako je pomoc lidem v nouzi či potlačování změny klimatu. Válka proti drogám tak představuje neodpuštělný zločin proti celému světu.“

– Martin Duřt (Utheraptor), CZEPS / Czeched Substance

„Válka proti drogám a jejich uživatelům v dosavadním nastavení je válkou proti lidské přirozenosti a poptávce po změněných stavech vědomí se vším, co to přináší. Jedinou racionální reakcí se zdá být regulace tohoto fenoménu tak, aby se minimalizoval organizovaný zločin a zároveň byla uspokojena poptávka lidí po psychoaktivních látkách, která dalece přesahuje to, co je například v „západním světě“ legální. Proto se musí změnit společenské paradigma, které je stále velmi zatíženo moralistickým úhlem pohledu.“

– Mgr. Otakar Veselý, program Hard&Smart

„Válka proti drogám nikdy nefungovala a po celém světě vidíme její tragické důsledky – ekonomické, sociální i zdravotní. Její ukončení může v budoucnu ušetřit mnoho lidských životů, zachránit řadu životních příběhů a pomoci nám k problematice psychoaktivních látek přistupovat racionálněji a bez předsudků.“

– MUDr. Bc. Tereza Urzová, lékařka